

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/32/2001

PREFERENCJE PARTYJNE W MARCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Powołanie Platformy Obywatelskiej i jej wyniki sondażowe wciąż wydają się najważniejszymi faktami, mającymi wpływ na sytuację na scenie politycznej. W ostatnich tygodniach pojawiły się liczne zapowiedzi zmian w funkcjonowaniu poszczególnych ugrupowań. O zmianie wizerunku partii i sposobu walki o wyborców mówił szef UW Bronisław Geremek. Także nowy przewodniczący AWS premier Jerzy Buzek zapowiedział podczas obrad Rady Krajowej AWS odbudowę pozycji tego ugrupowania. Lider SLD Leszek Miller złożył daleko idące propozycje zmian ustrojowych (m.in. zniesienie Senatu), które jego ugrupowanie będzie usiłowało po wyborach wprowadzać w życie. Wśród wydarzeń politycznych, mogących wpływać na nastroje polityczne, najistotniejsze wydaje się uchwalenie budżetu, a także dyskusje nad ustawą reprivatyzacyjną, ordynacją wyborczą i sposobem finansowania partii politycznych. Jednak sejmowe uchwały dotyczące większości tych spraw zapadły już po realizacji naszego badania¹.

Z powodu decyzji dwóch partii - SLD i UP - o wspólnym startowaniu w nadchodzących wyborach parlamentarnych, w marcowym badaniu po raz pierwszy oba ugrupowania nie zostały umieszczone na naszej liście oddzielnie, ale razem jako koalicja.

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w marcu, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 61% Polaków, czyli niemal tyle samo, co w lutym.

W tym miesiącu największe poparcie zadeklarowanych uczestników głosowania uzyskała lewicowa koalicja wyborcza SLD-UP. Gdyby wybory odbywały się już teraz, głosowałoby na nią ponad dwie piąte wyborców (44%), o 2 punkty procentowe (a więc w granicach błędu statystycznego) więcej niż w lutym, kiedy badaliśmy poparcie dla każdej z tych partii oddzielnie (38% i 4%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (130) przeprowadzono w dniach 2-5 marca 2001 roku na 1050-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Pozostałe liczące się ugrupowania mają obecnie znacznie mniej sympatyków. Platforma Obywatelska nie jest już wśród centroprawicowych ugrupowań tak wyraźnym liderem: choć zajmuje w naszym przedwyborczym rankingu drugie miejsce, chce na nią głosować 12% wyborców, czyli o 4 punkty mniej niż w lutym. Natomiast notowania AWS, zajmującego obecnie trzecią pozycję, są dokładnie takie same jak przed miesiącem - chęć oddania głosu na to ugrupowanie zadeklarował co jedenasty potencjalny uczestnik wyborów (9%). Na czwartym miejscu marcowego rankingu znalazł się PSL - zamierza na niego głosować 7% wyborców, co oznacza spadek w porównaniu z poprzednimi miesiącami. Piąte miejsce zajmuje UW, która - tak samo jak w lutym - może liczyć na poparcie 6% głosujących.

**POPARCIE DLA PARTII I UGRUPOWAŃ POLITYCZNYCH WŚRÓD OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ
W POTENCJALNYCH WYBORACH PARLAMENTARNYCH**

Partie i ugrupowania polityczne	2000											2001		
	III	IV	V	VI ₍₁₎	VI ₍₂₎	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	w procentach													
SLD	37	38	41	37	34	38	38	40	38	41	41	41	38	44
UP	5	6	5	4	5	5	4	3	4	5	4	4	4	
PO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	12
AWS	16	15	14	15	15	13	16	19	15	14	13	13	9	9
PSL	8	7	7	6	8	7	9	7	8	10	10	11	11	7
UW	7	7	9	8	10	9	6	8	9	7	9	8	6	6
KPEiR	3	3	2	2	2	3	2	1	2	2	2	4	2	3
ROP	2	3	1	2	1	2	2	2	1	1	2	2	1	2
UPR	3	1	1	0	2	1	1	2	1	1	2	1	1	2
ChD III RP	1	1	2	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1
PPS	-	-	-	-	-	-	0	1	0	1	0	0	1	1
ZZR „Samoobrona”	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1
PLD	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0
Inna partia	2	2	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1
Trudno powiedzieć	14	15	14	21	18	16	17	14	18	13	13	12	10	12
N	826	709	651	676	699	670	634	695	711	747	669	688	642	643

(1) 1-6 czerwca; (2) 15-20 czerwca.

Uwaga: Analizując preferencje wyborcze CBOS uwzględnia w obliczeniach także osoby deklarujące udział w wyborach, lecz jeszcze niezdecydowane, na którą partię oddać głos. Pominięcie tej grupy zwiększyłoby nieco odsetki wskazujące na poparcie dla poszczególnych partii. Zakładałoby jednak rozłożenie głosów tej grupy proporcjonalnie do głosów zdecydowanej części elektoratu, co byłoby założeniem wątpliwym.

Notowania pozostałych ugrupowań są poniżej wymaganego progu wyborczego. Chęć głosowania na KPEiR deklaruje 3% wyborców, po 2% głosujących opowiada się za ROP i UPR, natomiast „Samoobrona” i PPS mają po 1% zwolenników. Odsetek osób deklarujących chęć uczestniczenia w wyborach, lecz niemających sprecyzowanych sympatii politycznych, jest taki sam jak w styczniu i nieznacznie wyższy niż przed miesiącem (12%).

Zrozumiałe, że na koalicję SLD-UP zamierzają głosować przede wszystkim osoby o lewicowych poglądach politycznych. Popiera ją ponad połowa wyborców ze średnim wykształceniem, mieszkańców małych miast (do 100 tys. ludności), a także respondentów w wieku od 45 do 64 lat. W grupach społeczno-zawodowych koalicja ta może liczyć na poparcie ponad trzech czwartych robotników niewykwalifikowanych, a także ponad połowy emerytów oraz osób pracujących na własny rachunek.

Platforma Obywatelska ma natomiast relatywnie najwięcej zwolenników wśród wyborców mieszkających w dużych miastach (powyżej 100 tys. ludności), a także wśród osób z wyższym wykształceniem. Relatywnie najczęściej uzyskuje poparcie przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, uczniów i studentów oraz pracowników umysłowych niższego szczebla. Spośród osób o poglądach prawicowych co czwarta chce głosować na PO, podczas gdy prawie co trzecia wybiera AWS. Jednak poparcie dla PO ma charakter bardziej uniwersalny politycznie, ponieważ zyskuje ona także przychyłność osób o orientacji centrowej, podczas gdy AWS raczej nie może liczyć na ich głosy. Chęć głosowania na AWS jest najwyraźniej związana ze stosunkiem do praktyk religijnych - najczęściej deklarują ją osoby uczestniczące w praktykach religijnych częściej niż raz w tygodniu. Poparcie dla AWS jest w sposób mniej wyraźny zróżnicowane ze względu na inne cechy socjodemograficzne. Ugrupowanie to cieszy się większym niż przeciętnie poparciem wśród mieszkańców najmniejszych miast, osób z wykształceniem podstawowym, a w grupach społeczno-zawodowych wśród pracowników fizyczno-umysłowych oraz umysłowych niższego szczebla, a także uczniów i studentów. Z kolei UW ma relatywnie najwięcej zwolenników wśród osób młodych, respondentów z wyższym wykształceniem, a także mieszkających w największych aglomeracjach. W grupach społeczno-zawodowych popierają ją przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, a także uczniowie i studenci oraz gospodynie domowe.

Najbardziej jednolity profil socjodemograficzny mają zwolennicy PSL. Partia ta uzyskuje poparcie przede wszystkim wśród rolników, a także mieszkańców wsi ogółem oraz osób z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym. Zwolennicy PSL to relatywnie najczęściej osoby o poglądach centrowych lub niesprecyzowanych.

Warto podkreślić, w jaki sposób poziom poparcia dla niektórych partii politycznych jest związany z wiekiem ankietowanych. UW, podobnie jak przed miesiącem, ma najwięcej zwolenników wśród osób młodych, w tym szczególnie wśród najmłodszych wyborców w wieku od 18 do 24 lat. Z kolei PO cieszy się stosunkowo największą sympatią w grupie nieco dojrzałych badanych (w wieku od 25 do 34 lat). Natomiast poparcie dla lewicowej koalicji SLD-UP jest relatywnie najwyższe wśród ankietowanych mających od 45 do 64 lat.

W marcowym sondażu najwyraźniejszą zmianą jest spadek liczby osób deklarujących poparcie dla Platformy Obywatelskiej. Jednak spadek ten jest zrozumiały, jeśli weźmiemy pod uwagę, że miesiąc temu PO była jeszcze nową inicjatywą wyborczą, o której stosunkowo dużo mówiło się w mediach. Można przypuszczać, że lutowe poparcie odzwierciedlało przede wszystkim poziom zainteresowania społeczeństwa tą inicjatywą. Obecnie dla polityków PO przyszedł czas pracy organizacyjnej, która nie jest efektywna i nie przyciąga już takiej uwagi mediów i dziennikarzy. Także dla wyborców ta inicjatywa nie ma już waloru nowości i nie przynosi już w takim stopniu obietnicy zmiany.

Wydaje się, że mimo pewnego zamieszania (zwłaszcza po pojawieniu się PO) następuje proces krystalizacji sytuacji na naszej scenie politycznej. Obserwowane zróżnicowania socjodemograficzne pozwalają przypuszczać, że wyborcom łatwiej jest lokować swoje sympatie polityczne i znajdować swoich reprezentantów. Potwierdzeniem tego może być fakt, że w pierwszym kwartale tego roku średni odsetek osób deklarujących chęć głosowania, ale niewiedzących, kogo poprzeć (11,3%), jest wyraźnie niższy niż w ubiegłym roku (15,5%).

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?
 1 - Na pewno wziął(ę)by w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	61	18	21	1050
Płeć				
Mężczyźni	67	15	18	498
Kobiety	56	20	24	552
Wiek				
18-24 lat	48	25	27	150
25-34	62	16	22	186
35-44	66	18	16	192
45-54	67	16	17	224
55-64	59	20	21	122
65 lat i więcej	61	13	26	176
Miejsce zamieszkania				
Wies	60	18	22	382
Miaasto do 20 tys.	56	24	20	114
20-100 tys.	60	16	24	203
101-500 tys.	65	17	18	226
501 tys. i więcej mieszk.	66	13	22	125
Wykształcenie				
Podstawowe	52	18	30	291
Zasadnicze zawodowe	56	21	22	287
Średnie	68	15	17	358
Wyższe	77	14	9	114
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	80	10	10	66
Prac.umysł.niż.szczebła	70	17	12	99
Pracownicy fiz.- umysł.	44	26	30	86
Robotnicy wykwalifikowani	57	20	23	109
Robotnicy niewykwalifik.	45	26	29	42
Rolnicy	74	6	21	47
Pracujący na własny rach.	74	18	8	40
Bierni zawodowo				
Renciści	55	18	27	115
Emeryci	66	13	21	204
Uczniowie i studenci	59	22	20	72
Bezrobotni	57	20	23	119
Gospodynie domowe i inni	61	17	23	52
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	68	17	14	183
spółce właścicieli	67	12	21	93
prywatnych i państwa	59	21	20	200
sekt. pryw. poza rolnict.	69	6	25	56
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	55	16	28	143
276-399	59	19	21	128
400-549	58	17	25	197
550-799	61	17	23	148
Powyżej 799 zł	78	8	14	165
Ocena własnych war. mater.				
Złe	54	18	28	388
Średnie	64	17	19	450
Dobre	69	18	13	212
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	69	15	16	75
Raz w tygodniu	63	19	18	525
1-2 razy w miesiącu	61	15	24	152
Kilka razy w roku	57	20	23	182
W ogóle nie uczestniczy	55	13	33	112
Poglądy polityczne				
Lewica	76	12	12	325
Centrum	56	23	22	314
Prawica	65	13	21	229
Trudno powiedzieć	38	25	37	183

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	AWS	ChD III RP	KPEiR	PO	PPS	PSL	PLD	ROP
Ogółem	9	1	3	12	1	7	0	2
Płeć								
Mężczyźni	8	1	3	13	1	8	1	2
Kobiety	9	0	2	11	1	6	0	2
Wiek								
18-24 lat	13	0	2	13	0	4	0	0
25-34	9	1	0	21	0	4	0	3
35-44	12	0	6	11	2	12	1	2
45-54	5	0	1	11	1	4	0	3
55-64	8	0	10	7	0	11	0	1
65 lat i więcej	10	2	1	6	1	10	2	0
Miejsce zamieszkania								
Wieś	7	1	3	9	1	17	1	2
Miasto do 20 tys.	14	0	1	6	1	4	0	0
20-100 tys.	8	0	4	8	0	4	0	1
101-500 tys.	10	1	3	19	1	0	0	3
501 tys.i więcej mieszk.	9	1	1	16	0	1	1	1
Wykształcenie								
Podstawowe	12	1	5	5	0	14	2	1
Zasadnicze zawodowe	8	0	5	6	1	10	0	4
Średnie	9	0	1	14	1	3	0	1
Wyższe	4	2	1	25	0	2	0	0
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	5	0	2	34	0	0	0	0
Prac.umysł.niż.szczebla	15	0	0	24	3	3	1	1
Pracownicy fiz.- umysł	15	0	0	9	0	3	0	0
Robotnicy wykwalifikowani	5	0	1	11	0	7	0	6
Robotnicy niewykwalifik.	9	0	0	0	0	0	0	0
Rolnicy	6	0	4	0	4	40	0	2
Pracujący na własny rach.	11	0	0	7	0	0	0	7
Bierni zawodowo								
Renciści	3	0	14	3	0	10	0	1
Emeryci	10	2	4	5	1	8	1	0
Uczniowie i studenci	18	0	0	26	0	3	0	0
Bezrobotni	6	1	1	5	0	10	1	2
Gospodynie domowe i inni	3	2	0	16	0	3	0	1
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	14	0	1	21	1	4	0	1
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	10	0	0	17	2	0	0	2
sekt. pryw. poza rolnict.	7	1	0	12	0	2	0	5
prywatnym gosp. rolnym	6	0	4	0	3	45	0	2
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	8	1	7	10	1	16	0	1
276-399	8	0	5	5	0	8	0	0
400-549	8	1	2	11	1	6	0	4
550-799	5	0	5	13	0	10	0	0
Powyżej 799 zł	9	0	0	19	1	1	0	0
Ocena własnych war. mater.								
Złe	5	1	6	7	0	7	0	2
Średnie	6	1	1	12	1	10	1	1
Dobre	19	0	2	19	1	2	0	3
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	20	0	4	8	0	10	0	2
Raz w tygodniu	11	1	3	13	1	9	1	2
1-2 razy w miesiącu	4	2	3	15	1	8	0	0
Kilka razy w roku	2	0	4	11	0	2	1	1
W ogóle nie uczestniczy	8	0	0	2	2	5	0	1
Poglądy polityczne								
Lewica	1	0	0	2	2	5	1	0
Centrum	4	2	6	16	0	11	0	1
Prawica	31	0	2	26	0	6	0	4
Trudno powiedzieć	3	0	5	6	0	9	1	1

(continued)

Tabela 2 cd. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	SLD + UP	UPR	UW	ZZR "Samo- obrona"	Inna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	2	6	1	1	12	643
Płeć							
Mężczyźni	43	2	6	2	1	10	335
Kobiety	45	3	6	0	1	14	308
Wiek							
18-24 lat	29	8	20	3	0	10	72
25-34	32	3	8	3	1	16	115
35-44	39	2	5	0	1	7	127
45-54	56	2	4	0	1	12	150
55-64	56	1	1	0	0	4	72
65 lat i więcej	49	1	1	1	1	16	108
Miejsce zamieszkania							
Wieś	34	2	5	3	2	14	229
Miasto do 20 tys.	56	3	1	0	1	13	63
20-100 tys.	55	2	5	0	0	12	122
101-500 tys.	47	1	6	0	0	8	147
501 tys. i więcej mieszk.	44	7	11	0	1	8	82
Wykształcenie							
Podstawowe	38	1	3	3	1	13	151
Zasadnicze zawodowe	41	3	5	2	1	14	161
Średnie	52	2	5	0	0	10	243
Wyższe	41	3	12	0	3	7	88
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	32	0	17	0	3	7	53
Prac. umysł. niż. szczebla	41	2	2	0	1	6	69
Pracownicy fiz.- umysł.	41	3	7	0	2	19	37
Robotnicy wykwalifikowani	48	4	8	0	0	10	62
Robotnicy niewykwalifik.	78	0	0	0	0	12	19
Rolnicy	19	0	3	12	0	10	34
Pracujący na własny rach.	52	4	5	0	3	11	30
Bierni zawodowo							
Renciści	47	0	2	2	1	18	63
Emeryci	54	2	0	0	0	12	134
Uczniowie i studenci	32	0	14	0	0	7	42
Bezrobotni	38	10	6	3	1	16	68
Gospodynie domowe i inni	49	0	17	0	0	9	31
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	42	2	5	0	2	9	125
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	45	4	11	0	0	9	62
sekt. pryw. poza rolnict.	49	7	6	0	2	9	117
prywatnym gosp. rolnym	17	0	2	11	0	10	39
Dochody na jedną osobę							
Do 275 zł	32	2	3	3	0	17	79
276-399	56	1	4	0	0	11	76
400-549	44	6	5	0	2	12	114
550-799	55	1	1	1	0	8	90
Powyżej 799 zł	51	1	10	0	1	6	129
Ocena własnych war. mater.							
Źle	49	4	3	3	1	12	210
Średnie	45	2	5	1	1	14	286
Dobre	35	2	11	0	0	6	147
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	40	1	0	0	3	13	52
Raz w tygodniu	36	3	8	1	1	12	331
1-2 razy w miesiącu	40	2	6	3	0	16	93
Kilka razy w roku	64	2	3	1	0	7	104
W ogóle nie uczestniczy	65	2	3	0	2	10	62
Poglądy polityczne							
Lewica	84	0	2	0	0	4	248
Centrum	31	2	9	2	3	13	175
Prawica	5	7	9	1	0	8	149
Trudno powiedzieć	24	3	3	1	1	42	70